

спеціалісти торгівля, які є постійними споживачами міцних алкогольних напоїв і коктейлів.

На першому етапі розроблення програми опитування було визначено перелік факторів, що впливають на ставлення споживачів до бару і його продукції та їх вагомість.

Було розроблено сім груп показників конкурентоспроможності барів, а саме:

1) *імідж бару* (зовнішнє оформлення закладу громадського харчування, чистота та порядок навколо закладу громадського харчування, зовнішні зручності (під'їзд, стоянка тощо), внутрішнє оформлення закладу громадського харчування, фірмовий стиль та кількість місць за барною стійкою);

2) *асортимент та якість продукції* (асортимент, якість алкогольних, безалкогольних та змішаних напоїв, наявність сезонних напоїв, якість приготування змішаних алкогольних напоїв та якість подачі);

3) *ціна та інші комерційні умови* (рівень цін, заходи стимулювання збуту);

4) *організація обслуговування* (комфортність вибору напоїв, розташування та угруповання асортименту, відкрите приготування напоїв, компетентність персоналу, зручність режиму роботи закладу громадського харчування, кліматична комфортність);

5) *інноваційність підприємства* (сучасні технології закладу громадського харчування, наявність холодильного обладнання та сучасної барної станції);

6) *якість обслуговування* (зовнішній вигляд персоналу, рівень сервісу, рівень культури, загальна атмосфера бару);

7) *рекламна діяльність* (активність публікації у ЗМІ та активність публікації в соціальних мержах).

На наступному етапі було проведено опитування респондентів щодо якості роботи досліджуваних барів за всіма визначеними показниками конкурентоспроможності. Оцінювання проводилось за п'яти бальною системою: 10-9 балів – відмінно, 8-7 – добре, 6-5 – задовільно, 4-3 – незадовільно і 2-1 – не використовують.

При розрахунках розраховувалася проста ($M_1 = \frac{\sum V}{n}$) та зважена середня арифметична

($M_2 = \frac{\sum K_{\text{важ.}} \cdot V}{n}$) індивідуальної думки кожного експерта за 7 показниками конкурентоспроможності.

Аналіз зважених середніх арифметичних всіх факторів конкурентоспроможності барних послуг підприємств громадського харчування показав, що найвищий показник отримала фірма «Biblioteka» (59,1 бала), на другому місці з незначним відривом бар «Riverside» (58,8 бала), далі йдуть бари «Credo Rest Bar» (56,1 бала), «Zebra bar» (52,9 бала) і «Orange bar» (49,2 бала).

Основними конкурентними перевагами бару «Credo Rest Bar» є широкий асортимент і якість міцних напоїв; комфортність вибору товарів (розташування та угруповання асортименту), відкрите приготування напоїв; конкурентоспроможна ціна; наявність сучасного обладнання бару; компетентність персоналу, висока якість обслуговування.

Список використаних джерел

1. Бутко М.П., Соломаха І.В. Становлення вітчизняного ринку флористичної продукції в умовах євроінтеграції: монографія. – Чернівці: ЧНТУ, 2017. – С.140-145

УДК 665.585.5

РОЗРОБКА ШКАЛ ДЛЯ ОЦІНКИ ЕРГОНОМІЧНИХ ТА ЕСТЕТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ШАМПУНІВ

Заїка А. Ю., студ. гр. ТК-151

Ганєєва Т.В., асистент кафедри ПіТ

Чернігівський національний технологічний університет

Якісні показники товарів неможливо виразити в фізичних розмірних величинах. Характеристику запаху, упакування та інших показників наводять в описовому вигляді. Щоб перевести ці описові характеристики в кількісні, при експертній оцінці використовують безрозмірні шкали. Найпоширенішим видом кількісної оцінки якості показників товарів є балова оцінка. Вона дозволяє встановити рівень часткової (за окремими показниками) або загальної (за комплексом показників) якості оцінюваної продукції і виразити його числовою величиною. При використанні науково обґрунтованої бальної системи, при відповідній кваліфікації експертів і додержанні всіх вимог застосування цього методу дозволяє одержати досить об'єктивні, надійні і вірогідні результати.

Мета роботи – покращення системи оцінювання ергономічних та естетичних показників якості шампунів.

Сутність бальної оцінки полягає в тому, що кожному показнику конкретного товару присвоюється відповідна кількість балів. Поряд із загальною бальною оцінкою для кожного показника розробляється шкала знижок за недоліки, які можуть зустрічатися в даному продукті при оцінці його якості. У результаті кожен показник одержує певну кількість балів – різницю між максимальною бальною оцінкою і кількістю балів, яку необхідно зняти за встановлений у процесі оцінки недолік. На підставі цієї загальної суми балів встановлюється рівень якості зразка.

В Україні зараз використовуються різні балові оцінки: 5-, 10-, 20-, 25- і 100-балові. Основою будь-якої балової системи повинна бути проста залежність між якістю показника і відповідною їй оцінкою в балах.

Сучасним вимогам найповніше відповідає 5-балова шкала з урахуванням коефіцієнта значущості для окремих показників якості.

Процес розробки балової шкали складається з таких етапів:

- вибір номенклатури одиничних показників, які характеризують властивості товару;
- розробка схем-таблиць з словесною характеристикою кожного показника по всім якісним рівням шкали;
- встановлення коефіцієнтів значущості кожного показника якості;
- встановлення критеріїв для різних категорій якості продукції;
- попереднє обговорення розроблених елементів балової шкали;
- двох-, трьохкратна апробація розробленої шкали на декількох зразках продукції; цей етап включає оцінку в балах одиничних показників якості, потім розрахунок комплексних показників кожного зразка і на цій основі визначення його категорії якості. [1]

При купівлі шампуню споживач завжди звертає увагу на показники ергономічності, естетичності, інформативності та запаху товару. Запах шампуню можливо оцінити за п'ятибальною шкалою, в якій кожному твердженню відповідає якась кількість балів (табл. 1).

Таблиця 1

Твердження	Бали	Характеристика
Дуже приємний	5	Приємний, яскраво виражений, притаманний даному виду, без стороннього запаху.
Приємний	4	Приємний, притаманний даному виду, без стороннього запаху.
Байдужий	3	Невиражений, відсутній або негармонійний
Неприємний	2	Неприємний, не притаманний зразку, присутні хімічні сторонні запахи
Відразливий	1	Неприємний, не притаманний зразку, присутні різні хімічні сторонні запахи

Балова оцінка запаху шампунів полегшує порівняльну оцінку товарів під час випробувань. При розробці оцінювання ергономічності та естетичності за основу було взято шкалу сумарних оцінок Ренсіса Лайкерта.

Процедура побудови шкали:

- формується велика кількість суджень. Дані враження не мають нейтральних значень, але повинні мати яскраво виражений позитивний або негативне ставлення до об'єкта;
- кожне судження пред'являється експертам, які висловлюють своє ставлення до нього по 5-бальній шкалі (повністю згоден, згоден, нейтральний, не згоден, повністю не згоден);
- далі, для кожного експерта дослідник розраховує загальний бал (за кожне судження експерт отримує бал від 1 до 5, які потім складаються за всіма судженнями). [2]

При оцінюванні таких показників як естетичність та ергономічність слід розробити 5-ти бальну шкалу оцінювання в якій слід зазначити декілька варіантів відповідей.

Наприклад: відповідає – 5; частково відповідає -4; десь посередині – 3; майже не відповідає – 2; не відповідає - 1.

Для оцінки ергономічності та естетичності слід розглянути показники, які наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Група показників	Показник
Показники ергономічності та зручності	доступність використання
	зручність у використанні
	можливість повторного закривання
	можливість повторного використання
	розміщення інформації на упаковці
	прозорість упаковки як інформації про товар
	відповідність упаковки специфіці продукту
	зручність розфасовки
Естетичні показники	форма упаковки
	графічне чи фотографічне зображення на упаковці
	колір
	дизайн
	стиль

Оцінка розраховується з використанням коефіцієнтів вагомості для кожної груп показників.

Розраховане значення співвідноситься з відповідною оціночною шкалою від 1 (незадовільно) до 5 (відмінно).

За результатами оцінки ергономічних та естетичних показників зразків з використанням запропонованих шкал є можливість проведення профільного аналізу та розрахунку конкурентоспроможності.

При розробці шкал для оцінки естетичних і ергономічних показників використовувалася 5-ти бальна оцінка, яку можна легко та ефективно використовувати при оцінці якості товару або при розрахунку його конкурентоспроможності. Такий метод може застосовуватися як експертами так і при анкетуванні споживачів.

Список використаних джерел

1. Малигіна В.Д., Титаренко П.Д. Основи сенсорного аналізу. Донецьк, 2004. 152 с.
2. Шарков Ф.И., Родионов А.А. Социология массовой коммуникации. Часть 1. Техника и технология сбора и обработки информации. Москва, 2002. — 262 с.

УДК 336.748(477)

НОВИЙ РЕЖИМ ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Заїка А.Ю., студ. гр. ТК-151

Науковий керівник: **Соломаха І.В.**, к.е.н, доцент

Чернігівський національний технологічний університет

7 лютого 2019 року в Україні вступив в силу новий Закон «Про валюту і валютні операції». Метою цього Закону є забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій та вільного здійснення валютних операцій на території України [1].

Метою дослідження є ознайомлення з причинами та змінами які відбулися в валютному регулюванні України на основі прийняття Закону України «Про валюту і валютні операції».

Головними причинами введення в дію Закону «Про валюту і валютні операції» є наступні:

- стара система заважала припливу капіталу в Україну;
- підписана Угода про асоціацію між Україною та ЄС (з 2021 року Україна повинна домовитися з ЄС щодо нових валютних правил);
- для реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС необхідна адаптація законодавства під Директиву Ради ЄС 88/361/ЄЕС про свободу руху капіталу.

Нове регулювання передбачає низку послаблень на валютному ринку, які полегшать ведення бізнесу та поліпшать інвестиційну привабливість України. Загалом із 7 лютого введені в дію більше 20 послаблень:

- вдвічі збільшується граничний строк здійснення розрахунків за експортно-імпортними контрактами – до 365 днів;
- скасовується валютний нагляд за експортно-імпортними операціями до 150 тис. грн.;
- дозволяється вільне використання рахунків юридичних осіб за кордоном (крім операцій з переказів коштів з України на такі рахунки);
- скасовуються індивідуальні ліцензії на валютні операції – їх замінить система е-лімітів (2 млн євро/рік для юридичних осіб, 50 тис. євро/рік для фізичних осіб);
- скасовуються санкції у вигляді припинення зовнішньоекономічної діяльності за порушення строків розрахунків;
- скасовується обмеження на дострокове погашення зовнішніх зобов'язань;
- дозволяється укладання валютних форвардів для хеджування експортно-імпортних та боргових операцій;
- дозволяється здійснення операцій за рахунками юридичних осіб-нерезидентів у банках України;
- скасовується процедура реєстрації зовнішніх запозичень;
- дозволяється online-купівля іноземної валюти фізичними особами (в межах ліміту купівлі готівкової валюти – до 150 тис. грн./день в еквіваленті);
- дозволяється банкам продавати своїм клієнтам державні цінні папери, номіновані в іноземній валюті, за іноземну валюту;
- дозволяється укладання банками валютних свопів з резидентами та нерезидентами;
- дозволяються безлімітні інвестиції банків в цінні папери інвестиційного класу;
- збільшується ліміт на перекази іноземної валюти за кордон без відкриття рахунку для фізичних осіб – з 15 до 150 тис. грн/рік;
- збільшується ліміт на купівлю банківських металів фізичними та юридичним особами з 3,21 тройської унції на тиждень (100 г) до еквіваленту 150 тис. грн/день (без обмежень для юридичних осіб, що ведуть діяльність, пов'язану з використанням банківських металів);
- дозволяється юридичним особам ввезення-вивезення банківських металів, якщо це передбачено їх статутом;
- дозволяється резидентам внесення платежів у іноземній валюті під час страхування життя;
- дозволяється здійснювати інвестиції та кредитувати резидентів з рахунку ЛОРО в гривнях банку-нерезидента;
- банкам-нерезидентам дозволяється купувати валюту на всю суму залишку в гривнях на рахунку ЛОРО;
- дозволяється купувати і накопичувати іноземну валюту на рахунку для виплат за зовнішніми запозиченнями;
- скасовується подвійний контроль за операціями з експорту продукції – валютний нагляд здійснюватиме лише той банк, який отримав інформацію про відповідну митну декларацію;
- дозволяється здійснення інвестицій в Україну не тільки у валютах першої, а й другої групи класифікатора валют;
- уніфіковано переміщення валютних цінностей через кордон [2].